

De koeien bij Jitte Ketelaar en Froukje Mulder uit het Groningse Winsum moeten het doen met 100 procent gras

Specialisten in oude koeien

Twee jaar achter elkaar werden Jitte Ketelaar en Froukje Mulder op de Groninger Rundvee Show algemeen kampioen met hun Sjoukje. Achter het streven mooie en liefst oude koeien te melken schuilt een consequente strategie van een lage kostprijs. 'We kijken vaker in het boekhoudrapport dan op de melkcontrole.'

tekst **Alice Booij**

Froukje Mulder (50) raakte ontroerd toen eind februari de jury op de Groninger Rundvee Show in Bedum hun Sjoukje 647 niet alleen tot kampioene bij de oudere koeien uitriep, maar ook tot algemeen kampioene. Een hoofdprijs die Froukje en haar man Jitte Ketelaar

(53) ook het jaar ervoor al mee naar huis mochten nemen, toen met Sjoukje 609 (v. Mr Sam), die inmiddels droogstaat voor haar zesde kalving. 'De vreugde was dit jaar dubbel', legt ze aan de keukentafel in Winsum uit. Niet alleen Sjoukje 647 is gefokt in hun eigen stal,

ook vader VTF Gjalt zag het levenslicht bij het echtpaar Mulder-Ketelaar. De Titaniczoon komt uit Fokje 219, de met 92 punten opgenomen Preludedochter die in 2006 algemeen kampioene op de Groninger Show werd. Negen jaar daarna deed Sjoukje 647 hetzelfde.

Gjaltdochters met beste benen

De in 2006 geboren VTF Gjalt rf kent een bijzondere loopbaan. Deelnemers van het VeeteeltForum zetten de beloftevolle stier uit de sterke koefamilie in en testten hem. Ook Mulder en Ketelaar melken Gjaltdochters. 'Wel een stuk of acht, de oudste zijn nu vierdekalfs', geeft Ketelaar aan. 'Koeien die doorgroeien, prima benen en beste klauwen hebben én hoge achteruiers', typeert hij ze. De inmiddels 187 melkgevende dochters zorgen er-

De reservekampioene midden van de Groninger Rundveeshow Geertje 70 (v. Damion) en algemeen kampioene Sjoukje 647 (v. Gjalt)

Froukje Mulder en Jitte Ketelaar

Froukje Mulder en Jitte Ketelaar wonnen het algemeen kampioenschap op de Groninger Rundvee Show met Sjoukje 647, een dubbel fokproduct uit eigen stal.

Aantal koeien: **130**

Melkprod. (bedr.econ.): **8700 4,30 3,34**

Aantal honderdtonners: **6**

Hoeveelheid land: **80 ha**

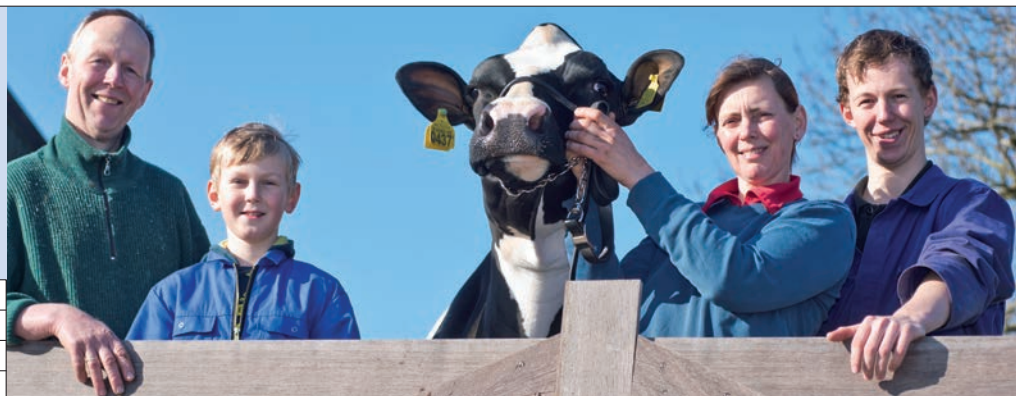
voor dat VTF Gjalt 105 voor exterieur scoort (met 109 voor frame en robuustheid), een dikke plus in gehalten geeft en –100 liter melk. ‘Dat het maar –100 is valt me mee’, analyseert Ketelaar. ‘Het is toch oud bloed met Titanic maal Prelude.’ Nog steeds krijgt Gjalt kansen in Winsum. ‘Zijn dochters voldoen heel goed in onze veestapel en hij heeft een aAa-code van 156’, geeft Mulder aan, die de combinaties koe-stier maakt en het insemineren voor haar rekening neemt. De stierkeuze praten ze samen uitgebreid door. ‘We willen graag mooie koeien die veel melk geven’, luidt het doel. ‘We genieten daarvan, dat geeft arbeidsplezier.’

Aandacht voor vruchtbaarheid

Als extra aandachtspunt bij de stierkeus noemt Ketelaar de vruchtbaarheid van de dochters. ‘Het is heel frustrerend als je een koe die goed in elkaar zit en prima benen en uier heeft, moet afvoeren omdat ze niet drachtig wil worden.’ Ook ki’s moeten daar meer oog voor hebben, vindt de melkveehouder. ‘Een stier met een negatieve vruchtbaarheid zou niet eens de gelegenheid moeten krijgen om ingezet te worden. Zonder een goede vruchtbaarheid wordt een koe nooit oud.’

Mulder en Ketelaar selecteren stieren die bewezen hebben probleemloos oude koeien te kunnen geven. Triple Threat, Marlin, Stardom, Starleader en Mr Sam zijn voorbeelden van vaderdieren die het bij hen heel goed hebben gedaan. ‘Als we goeie dochters melken, zetten we de stier weer in en gerust ook weer op dezelfde koeien’, licht Mulder toe. ‘Er lopen genoeg volle zusters in de stal zonder dat er embryotransplantatie aan te pas is gekomen.’

Een kort generatie-interval door veel jonge stieren te gebruiken spreekt de melkveehouders niet aan. Genoomstieren zijn in de ogen van Mulder gewoon proefstieren. ‘Genoomstieren zijn meer iets voor de ki’s. Wij gaan voor betrouwbaarheid en zekerheid. Als zo’n stier goed is, kunnen we hem over vijf jaar

Boven: Jitte Ketelaar en Froukje Mulder en twee hun kinderen: Ytzen (links) en Hedzer

Onder: In de winter bestaat het rantsoen voor honderd procent uit kuilgras

Volle melk voeren is een van de succesfactoren in de jongveeopfok

ook nog gebruiken', vult Ketelaar aan. Momenteel staan op het inseminatielijstje: Planet ('voor een scheut melk erdoor'), Tomahawk, Mogul, Dempsey en Emerald. Na de stierkeuze komt de match met de koeien, waarbij ze al jaren gebruikmaken van het aAa-systeem. 'Voor balans in de koeien en een sterke bovenbouw. We willen koeien met fijnheid en macht.'

Vaarzen vallen niet op

Met hun succesvolle fokkerij van goede oude koeien (de gemiddelde leeftijd van de veestapel is vijf jaar en zeven maanden) luidt de vraag hoe een vaars er dan uit moet zien om uit te groeien tot zo'n jeugdige oude koe. 'Vaarzen hebben bij ons tijd nodig', zegt Ketelaar. Als ze jong zijn – ze kalven op een leeftijd van twee jaar en één maand – vallen ze nog niet op, is de ervaring van de melkveehouders. 'Ze zijn wat gesloten, maar wel breed van voren en van achteren. Die extra kwaliteit kunnen ze nog niet hebben', aldus Ketelaar, die de veestapel als laatrijp beschrijft. 'Vaarzen moeten de tijd krijgen uit te groeien en dan nog een keer kalven. Als ze eenmaal tweedekalfs zijn geworden, houden ze het ook wel vol.' Een succesfactor is geduld. 'Ook al geven ze de eerste lijst minder, als ze een paar lactaties langer meegaan is het ook goed.' Mulder noemt nog een voorwaarde voor het krijgen van oude koeien: een goede jongveeopfok. 'Ze krijgen bij ons volle melk.' Het vervangingspercentage in de veestapel blijft steken op 24 procent. Dat kan

nog wel wat lager, vindt Ketelaar. 'Er gaat nu nog weleens een koe weg omdat er een vaars bijkomt.' Daarom gebruiken ze ook regelmatig sperma van Belgisch-witblauwstieren. 'Dan is de keuze bij het insemineren al gemaakt. Pinken opfokken voor export of verkoop brengt niet genoeg geld op', aldus Ketelaar, die voor hij melkveehouder werd voor een accountantskantoor de boer op ging. Ook nu het quotumvrije tijperk in zicht is, zal aan deze strategie niets veranderen. 'We hoeven niet te groeien. Als we wat meer willen melken, kunnen we de koeien met voeren wel 1000 liter meer per lactatie laten produceren', aldus Ketelaar. 'Met 130 koeien en bijbehorend jongvee is ons bedrijf met 80 hectare in balans wat mest betreft. Wij gaan geen mest afvoeren.'

Echte weiders

Met zo veel passie voor hun koeien zou je verwachten dat de koeien in huize Mulder-Ketelaar flink in de watten gelegd worden. Maar de drijfveer is vooral een koe fokken die bij het bedrijfssysteem past. Dat betekent dag en nacht weiden in de zomer en in de winter een rantsoen dat voor 100 procent uit kuilgras bestaat. 'Met daarbij een beperkte hoeveelheid krachtvoer', zegt Ketelaar, die het boekhoudrapport erbij pakt. 'We kijken meer naar de boekhoudcijfers dan naar de uitslag van de melkcontrole.' 19,4 kvem per 100 kilo melk inclusief jongvee, krap 21 kilo brok per 100 kilo melk. Het komt neer op 6,01 cent krachtvoerkosten per

liter melk, inclusief jongvee over het boekjaar 2013-2014. 'We houden consequent vast aan weiden en dan selecteren de koeien die daar het beste mee om kunnen gaan, zich vanzelf uit.'

Van de 80 hectare grasland beweiden de koeien in het voorjaar 20 hectare. Na de tweede snede (ingekuild bovenop de eerste snede) gaat ook het jongvee naar buiten, waardoor verder maaien beperkt blijft. 'In het voorjaar zijn we nooit de eersten met beweiden', geeft Ketelaar aan. 'Wanneer de koeien gaan weiden, moeten ze ook blijven weiden. De grasgroei moet er goed in zitten.' Hij schat in dat de koeien per dag 15 tot 16 kilo droge stof uit de weide halen. 'Anders werk je met twee systemen naast elkaar, weiden én op stal voeren, dat is altijd duurder.'

Sjoukjes: boven de 800

Economie, het blijft door het hele verhaal van de koeienliefhebbers verweven. 'Daardoor zijn we van 40 koeien op 25 hectare gegroeid naar de huidige bedrijfsomvang', vertelt Mulder. En met de Sjoukjes hebben ze ook al een hele ontwikkeling doorgemaakt. De opa van Froukje startte met nummer 1, Jitte en Froukje begonnen met nummer 193 en zitten met de telling inmiddels boven de 800. Ondanks prachtig uniform jongvee gaat hun hart pas echt sneller kloppen bij de oudere koeien. 'Ze hebben zich bewezen en produceren uiteindelijk ook nog goedkoper dan vaarzen', concludeert Mulder. 'Daar werken we alle dagen met veel plezier mee.' |